

Informacja o poziomie i strukturze minimum egzystencji w 2025 r.

(na podstawie danych średniorocznych)

Celem opracowania jest prezentacja szacunków minimum egzystencji na poziomie kraju w warunkach cenowych panujących w 2025 r. Wartości minimum egzystencji oszacowano na podstawie danych cenowych udostępnionych przez GUS. Wartości tej kategorii zostaną porównane z wysokością kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Zmiany wartości minimum egzystencji zostaną odniesione do poziomu wskaźników CPI (inflacji) dla analizowanych grup potrzeb.

Minimum egzystencji to miara ubóstwa opracowana w pierwszych latach po transformacji w 1989 r. To normatywny model wyznaczający niski, „alarmowy” poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz psychofizycznego rozwoju człowieka. Uwzględnia on zaspokojenie potrzeb niezbędnych do przeżycia i zachowania zdrowia, których nie powinno się odkładać w czasie. Z tych przyczyn wartość minimum egzystencji wyznacza tzw. *dolny obszar ubóstwa*.¹

Tabela 1. Wartość minimum egzystencji (średniorocznie w 2025 r., w zł)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M + K)/2	M + K	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	M + K
Żywność	415,32	830,64	1 184,01	1 324,41	1 677,79	2 171,56	360,24	720,48
Mieszkanie:	467,35	662,66	948,00	948,00	1 240,62	1 529,94	467,35	662,66
- użytkowanie mieszkania i nośniki energii	439,84	625,75	900,07	900,07	1 176,13	1 452,41	439,84	625,75
- wyposażenie	27,51	36,91	47,93	47,93	64,49	77,53	27,51	36,91
Edukacja	0,00	0,00	7,56	89,80	97,36	187,16	0,00	0,00
Odzież i obuwie	38,71	72,11	105,57	113,00	146,47	187,36	38,71	72,11
Ochrona zdrowia	17,79	30,99	73,78	49,64	91,11	109,53	28,11	51,62
Higiena osobista	33,85	67,14	82,40	91,85	107,15	132,06	29,46	58,35
Pozostałe wydatki	48,65	83,18	120,07	130,84	168,03	215,88	46,19	78,26
Razem ME	1 021,67	1 746,72	2 521,39	2 747,54	3 528,53	4 533,49	970,06	1 643,48
ME na 1 osobę	1 021,67	873,36	840,46	915,85	882,13	906,70	970,06	821,74

Symbole: M – mężczyzna w wieku 25-60 lat, K – kobieta w wieku 25-60 lat, (M + K)/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13-15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Źródło: obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

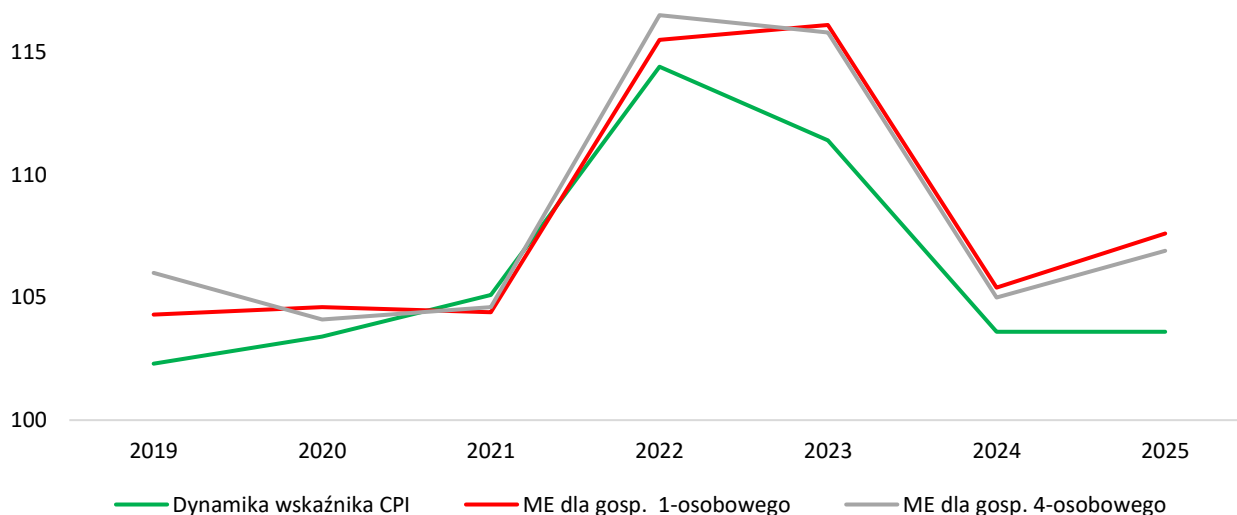
¹ Por. Deniszczuk, Kurowski, Styrz 2007, Kurowski 2022. W badaniach nad ubóstwem w Polsce GUS korzysta z wartości minimum egzystencji dla określenia zakresu tzw. skrajnego ubóstwa (por. GUS 2025 a, s. 44 i n.).

Wśród zewnętrznych warunków ekonomicznych dla gospodarstw domowych istotna była sytuacja na rynku pracy. Niska stopa bezrobocia rejestrowanego (5,1% na koniec 2024 r.) w 2025 roku wzrosła do poziomu 5,7%, a co za tym idzie zwiększyła się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Na koniec 2025 r. było to 887,9 tys. osób, czyli o ponad 100 tys. osób więcej niż w 2024 r. Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej na koniec IV kwartału 2025 r. wyniosło 9 197,79 zł. W relacji do wartości sprzed roku był to wzrost nominalny o 8,5%, realny zaś o 5,9% (por. GUS 2025 b).

Wartość minimum egzystencji w 2025 r. dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym po raz pierwszy przekroczyła wartość tysiąca złotych: wyniosła 1 021,67 zł (949,89 zł w 2024 r.). Dla osoby w wieku emeryckim było to 970,06 zł (902,39 zł w 2024 r.). W gospodarstwie z dwójką dzieci minimum egzystencji oszacowano na 3 528,53 zł (3 300,69 zł w 2024 r.). Dla gospodarstwa dwojga osób dorosłych z dzieckiem młodszym (wiek 4-6 lat) wartość tę oszacowano na 2 521,39 zł (2 355,13 zł w 2024 r.), a dla rodziny z dzieckiem starszym (wiek 13-15 lat) na 2 747,54 zł (2 567,68 zł w 2024 r.).

Od stycznia 2025 r. wartości kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej wynoszą 1 010 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 823 zł dla osoby w rodzinie. Wartości kryteriów dochodowych dla osób samotnych są poniżej minimum egzystencji dla osoby w wieku produkcyjnym, a powyżej minimum egzystencji zaś dla osoby w wieku emerytalnym. Wartość kryterium dochodowego dla osób żyjących w rodzinie jest niższa od minimum egzystencji, z wyjątkiem gospodarstwa dwojga emerytów, gdzie obie wartości są bardzo zbliżone.

Wykres 1. Dynamika minimum egzystencji na tle wskaźnika CPI w latach 2019–2025

Źródło: opracowanie własne.

Wartości minimum egzystencji w 2025 r. wzrosły od 6,8% (pracownicze gospodarstwo z trójką dzieci na utrzymaniu) do 7,6% (gospodarstwo 1-osobowe pracownicze), przy takim samym poziomie inflacji jak w 2024 r. (por. Wykres 1).

Wycena potrzeb żywieniowych wzrosła od 6,3% w przypadku gospodarstw emeryckich do 6,7% w rodzinach z jednym starszym dzieckiem oraz dwojgiem i więcej dzieci. Wzrost tej wyceny

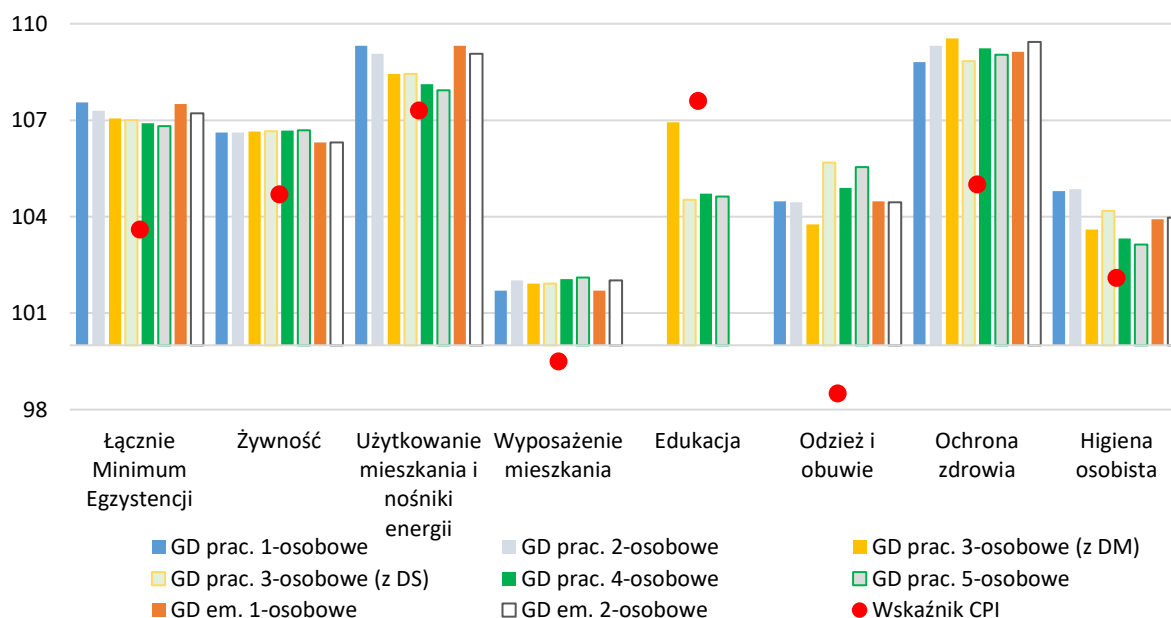
przewyższał zatem poziom wskaźnika CPI (4,7%). Różnice w dynamice wzrostu cen grup produktów żywnościowych dla poszczególnych typów gospodarstw przedstawiono w Tabeli 2. Wzrost cen w kilku grupach produktów (mięso i produkty mięsne, ryby, owoce, tłuszcze) był znaczący. Dla warzyw i mleka wskaźniki CPI były wyższe od szacunków modelowych. Dla produktów zbożowych w modelu dokonano korekty technicznej (zmiana wagi reprezentant produktów).

Tabela 2. Zmiany cen żywności w minimum egzystencji według wybranych grup produktów w 2025 r. (2024 r. = 100)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze					Emeryckie	Wskaźnik CPI
	1-osob.	3-osob.	3-osob.	4-osob.	5-osob.	1-osob.	
	(M + K)/2	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	
1. Produkty zbożowe	104,1	104,0	104,0	104,0	104,0	104,1	104,2
2. Warzywa	95,0	95,2	94,9	95,1	95,0	94,5	100,8
3. Owoce	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	106,9
4. Mleko, sery, jaja	105,4	105,9	105,7	106,0	106,0	104,5	106,0
5. Mięso i produkty mięsne	110,6	110,4	110,6	110,4	110,4	110,2	102,7
6. Ryby	115,0	115,0	115,0	115,0	115,0	115,0	102,3
7. Tłuszcze	107,9	108,6	108,1	108,5	108,5	106,9	107,6
9. Żywność w ME	106,6	106,7	106,7	106,7	106,7	106,3	104,7

Źródło: obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Symbole jak w Tabeli 1. Wycena wartości produktów zbożowych w wyniku korekty w modelu jest wyższa o ok. 13 p.p.

Wykres 2. Dynamika minimum egzystencji w przekroju grup potrzeb na tle inflacji w 2025 r. (2024 r. = 100)

Symbole: GD – gospodarstwo domowe, GD prac. – pracownicze gospodarstwo domowe, GD em. - emeryckie gospodarstwo domowe, DM – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13-15 lat.

Źródło: opracowanie własne.

Na wzrost wartości minimum egzystencji miały również wpływ wyższe opłaty za użytkowanie mieszkania i nośniki energii. Przy wskaźniku CPI dla tej grupy wydatków na poziomie

7,6%, wydatki koszykowe wzrosły od 7,9% w rodzinie z trójką dzieci na utrzymaniu do 9,3% w gospodarstwach osób samotnych.²

W przypadku potrzeb edukacyjnych przy wysokim wskaźniku CPI (7,6%), wzrost wartości koszykowych kształtował się od 4,5% w gospodarstwie rodziców z dzieckiem starszym do 6,9% w rodzinie z dzieckiem młodszym. W pozostałych grupach potrzeb, dynamika wartości koszykowych była wyższa od wskaźników CPI. Największe różnice można dostrzec w zakresie odzieży i obuwia, gdzie odnotowano duży wzrost wartości koszykowych (od 3,8% do 5,7%) przy wskaźniku CPI wskazującym na spadek (-1,5%). Trzeba jednak mieć na względzie, że wskaźnik CPI uwzględnia wszystkie towary, także te droższe i wyższej jakości.

Tabela 3. Struktura minimum egzystencji przeciętnie w 2025 r. (w %)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M + K)/2	M + K	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	M+K
Żywność	40,7	47,6	47,0	48,2	47,5	47,9	37,1	43,8
Mieszkanie	45,7	37,9	37,6	34,5	35,2	33,7	48,2	40,3
- użytkowanie mieszkania i nośniki energii	43,1	35,8	35,7	32,8	33,3	32,0	45,3	38,1
- wyposażenie	2,7	2,1	1,9	1,7	1,8	1,7	2,8	2,2
Edukacja	0,0	0,0	0,3	3,3	2,8	4,1	0,0	0,0
Odzież i obuwie	3,8	4,1	4,2	4,1	4,2	4,1	4,0	4,4
Ochrona zdrowia	1,7	1,8	2,9	1,8	2,6	2,4	2,9	3,1
Higiena osobista	3,3	3,8	3,3	3,3	3,0	2,9	3,0	3,6
Pozostałe wydatki	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne. Symbole jak w Tabeli 1.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Bibliografia

Deniszczyk, L., Kurowski, P., Styrc, M., 2007. *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*. Warszawa: IPiSS.

Golinowska, S., Kurowski, P., 2018. Koszykowe linie ubóstwa. W: S. Golinowska, *O polskiej biedzie w latach 1990-2015. Definicje, miary, wyniki*. Warszawa: WN Scholar.

GUS 2025 a. Ubóstwo w Polsce w latach 2023 i 2024. Analizy statystyczne. Warszawa: GUS. Dostęp: <https://publikacje.new.stat.gov.pl/portaal-publikacje/ubostwo-w-polsce-w-latach-2023-i-2024>

GUS 2025 b. *Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne*. Warszawa: GUS. Dostęp: <https://stat.gov.pl/wskazniki-makroekonomiczne/>

Kurowski, P., 2022. Rola minimum socjalnego i minimum egzystencji w Polsce w ujęciu historycznym. *Polityka Społeczna*, nr 23T, s. 37–44.

² Dynamika opłat za czynsz oraz za usługi komunalne (woda, ścieki, śmieci itp.) wyniosła od 9,9% w gospodarstwie 5-osobowym do 10,8% w gospodarstwie 1-osobowym, przy wskaźniku CPI 4,3%. Natomiast modelowe wydatki na nośniki energii wzrosły od 6,2% w gospodarstwie 5-osobowym do 8,3% w gospodarstwie 1-osobowym, gdy wskaźnik CPI dla tej grupy osiągnął poziom 7,5%.